

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 48 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-184“ PROJEKTO (toliau - Projektas)
(TAP-21-688(2); TAIS Nr.21- 25030(3))

2021-06-21 Nr.
Vilnius

Projekto rengėjai: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas: Seimo valdybos prašymu pateikti Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 48 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-184 (toliau – Įstatymo projektas).

Dabartinė situacija: Įstatymo projektu siūloma papildyti Teismų įstatymą, nustatant, kad teisėjas negali dirbti verslo ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, įskaitant paslaugų teikimą verslo arba kitokioms privatioms įstaigoms ar įmonėms (įskaitant švietimo įstaigas, nesančias mokslo ir studijų institucijomis). Teisėjas taip pat negalėtų užsiimti individualia veikla pagal verslo liudijimą ar pažymą, kita versliškumo požymių turinčia veikla. Pakeitimais yra siekiama išvengti galimų teisėjų interesų konfliktų (ar jų regimybės) bei didinti pasitikėjimą teismų sistema.

Įstatymo projekto rengėjai – Seimo nariai Mykolas Majauskas, Laurynas Kasčiūnas.

Projekto esmė: Projektu siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, tačiau pasiūlyti jį tobulinti pagal pateiktas pastabas:

1. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad „pedagoginės ir kūrybinės veiklos konstitucinės sampratos nėra tapačios, kad kiekviena iš jų turi savarankišką turinį. Šios sąvokos negali būti sutapatinamos, jos nėra sinonimai ir nėra viena iš jų neapima kitos.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte turi būti apibrėžta galimybė teisėjui užsiimti ne tik pedagogine, bet ir kūrybine veikla.

2. Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad tiek kūrybinė veikla, tiek pedagoginė veikla „gali būti ir nuolatinė, profesinė, ir vienkartinė (epizodinė). Tai <...> paprastai suponuoja darbo, tarnybos ar kitokius santykius su atitinkamomis įstaigomis, taip pat su pedagogine veikla susijusių pareigų ėjimą, kartu ir teisę gauti atlyginimą už šią veiklą. <...> Kita vertus <...> ši veikla nebūtinai kiekvienu atveju turi būti siejama su konkrečiais darbo, tarnybos ar kitokiais santykiais su atitinkamomis įstaigomis.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte neturėtų būti diferencijuojama veiklos forma (užimamos nuolatinės pareigos, vienkartinė individuali veikla ar kt.), pagal kurią teisėjas gali užsiimti pedagogine ar kūrybine veikla. Be to, Įstatymo projekte vartojama formuluotė „kita versliškumo požymių turinti veikla“ yra nekonkreči, kas taikant ją praktikoje lemtų teisinį neapibrėžtumą, todėl šios nuostatos atsisakyta.

3. Konstitucinio Teismo vertinimu „pažymėtina ir tai, kad draudimas teisėjui dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse netaikomas jo pedagoginei, kūrybinei, *inter alia* mokslinei, veiklai mokymo ar mokslo įstaigose, pagal Konstituciją ji yra leidžiama.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu neturi būti ribojama teisėjo teisė užsiimti pedagogine ar kūrybine veikla ir privačiose įstaigose.

4. Pagal Mokslo ir studijų įstatymą, Lietuvos mokslo ir studijų institucija – Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – studijų vykdymas ir su studijomis susijusi veikla ir (arba) moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra. Šis įstatymas apibrėžia, kad studijos – asmens, įgijusio ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą, mokymasis aukštojoje mokykloje pagal tam tikrą studijų programą arba disertacijos rengimas. Konstitucinis Teismas išaiškino, kad „viena iš prielaidų veiksmingai kelti (tobulinti) teisėjų kvalifikaciją yra aukštesnę kvalifikaciją, didesnę teisėjo darbo stažą ar specialių tam tikros teisės srities žinių turinčių teisėjų dalijimasis žiniomis ir patirtimi su kitais teisėjais“. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte teisėjo teisė užsiimti pedagogine veikla siejama išimtinai su dėstytojų, mokslo darbuotojų ar kitų tyrėjų pareigomis mokslo ir studijų institucijose (t. y. su pareigomis aukštesiose mokyklose), laikytina, kad nepagrįstai apribojami tiek subjektai, kuriuose teisėjas gali užsiimti pedagogine veikla, tiek teisėjų mokymo galimybės. Taigi šių ribojimų turi būti atsisakyta.

Derinimas: projektas teiktas derinti Teisėjų tarybai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir Kultūros ministerijai. Visos institucijos informavo, kad pritaria Projekte pateiktiems argumentams.

Pirminis projekto variantas svarstytas 2021 m. birželio 15 d. Tarpinstituciniame pasitarime. Pakartotinai teikiamas projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas projektui (įtraukta pastaba dėl formuluotės „kita versliškumo požymių turinti veikla“ neapibrėžtumo ir patikslinta juridinė technika).

Atitikimas Vyriausybės programai: Projektas neprieštarauja Vyriausybės programai.

Dalykinio vertinimo išvada: Projektą siūlome teikti į Vyriausybės posėdį.

Patarėjas

Audrius Kasinskas